

Nota
Verslag van Resultaten
landschappelijk bodemonderzoek: 2020F274

Kortrijk
Steenstraat-Mellestraat
RIO 23.048

Ruben Vergauwe
Frédéric Cruz
Pieter Laloo

Ghent Archaeological Team bv
Dorpsstraat 73
8450 Bredene

Colofon

Project:
Kortrijk
Steenstraat-Mellestraat
RIO 23.048

ID archeologienota: 14358

Uitvoerder:
GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bv (GATE)
Ruben Vergauwe, Frédéric Cruz, Pieter Laloo

© 2020 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bv
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bv.

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel	ii
Inleiding	iii
Verslag van Resultaten	1
1. Samenvatting archeologienota	1
2. Landschappelijk bodemonderzoek [LB]	3
2.1 Beschrijvend gedeelte	3
2.1.1 Administratieve gegevens	3
2.1.2 Onderzoeksopdracht	3
2.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied	3
2.1.2.2 Randvoorwaarden	3
2.1.3 Werkwijze en strategie van het onderzoek	4
2.2 Assessmentrapport	7
2.2.1 Resultaten boringen	7
2.2.1.1 Lithologie	7
2.2.1.2 Bodem	7
2.2.2 Interpretatie onderzoeksgebied	8
2.2.3 Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed	10
2.2.4 Concretisering maatregelen	11
2.2.5 Afbeeldingen profielen	12
Bibliografie	16
Bijlage	17

INLEIDING

De initiatiefnemer plant rioleringswerken in de Steenstraat, Roeselaarsestraat, Mellestraat en de Sint-Katharinastraat te Kortrijk (Heule). De aanvraag omvat het aanleggen van een gescheiden rioleringsstelsel, werken aan bestaande grachten, het (her)aanleggen van rijwegen, fiets- en voetpaden.

De als plangebied gemarkeerde oppervlakte overschrijdt de drempelwaarden opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet (perceeloppervlak > 3000m², bodemingreep > 1000m²). Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, in een beschermde archeologische site of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Hierdoor werd GATE aangesteld om een archeologienota door middel van een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem op te maken met advies naar eventueel uitgesteld onderzoek, werfbegeleiding of vrijgave. De archeologienota leidde tot een advies naar uitgesteld vooronderzoek (**ID 14358**).

Huidige nota vormt het verslag van dit uitgesteld vooronderzoek, uitgevoerd volgens de bepalingen die werden opgesteld in de archeologienota.

VERSLAG VAN RESULTATEN

1. Samenvatting archeologienota

Onderstaande tekst wordt overgenomen uit de archeologische synthese van de archeologienota (ID 14358), die is bekrachtigd door aktename (Aluwé, Laloo 2020a, 28-29):

“Het projectgebied ligt ten noorden van de Leievallei nabij Kortrijk en wordt gekenmerkt door vruchtbare zandleemgronden. De kans is groot dat deze landschappelijke kenmerken een rol speelden bij de inplantingskeuze van vroegere bewoners.

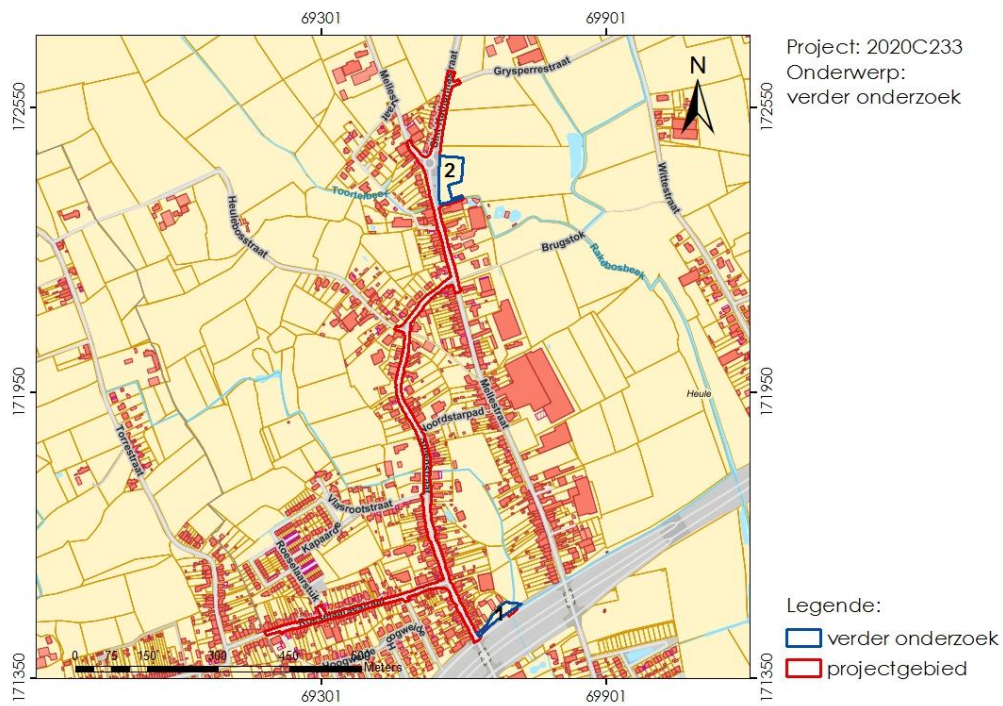
Het potentieel tot kennisvermeerdering zit hoofdzakelijk in het aantreffen van nieuwe archeologische vindplaatsen. Een dergelijke landschappelijke gunstige ligging (vruchtbare gronden nabij een riviervallei) leverde in het verleden regelmatig archeologische vindplaatsen op. Gezien de geringe kennis omtrent archeologische vindplaatsen in de omgeving van het projectgebied, lijkt ons elke nieuwe informatie omtrent de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen op zich al een vorm kennisvermeerdering.

Het potentieel tot kennisvermeerdering dient ons inziens nagegaan te worden door een gefaseerd vooronderzoek met en zonder ingreep in de bodem ter hoogte van de geplande werkzones en het terrein voor grondverbetering. Voor het gedeelte in de openbare weg lijkt ons geen verder onderzoek noodzakelijk omwille van de graad van verstoring door de aanleg van die wegenis.

Overzicht zones voor verder onderzoek:

- **Werkzone Mellestraatbeek (1)** met een oppervlakte van ca. **1400m²** waar zich op basis van de historische kaarten mogelijks een site met walgracht bevond (CAI-ID 74720).
- **Werkzone Toortelbeek + terrein voor grondverbetering (2)** met een oppervlakte van ca. **3800m².**

(Aluwé, Laloo 2020a, 28-29)

Figuur 1: aanduiding van de zones voor verder onderzoek op het projectgebied weergegeven op het GRB-bestand (©Geopunt)

2. Landschappelijk bodemonderzoek [LB]

2.1 Beschrijvend gedeelte

2.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2020F274			
Locatiegegevens	Gemeente Deelgemeente Adres Toponiem		Kortijk	
			Heule	
			Steenstraat, Roeselaarsestraat, Mellestraat, Sint-Katharinastraat	
			/	
Bounding box (Lambert EPSG:31370)	X1	69181,097	X2	70010,687
	Y1	171439,513		Y2
Kadastrale gegevens	Gemeente		Kortrijk	
	Afdeling		Afd. 8 Heule	
	Sectie		Sectie A	
	Perceelsnummer(s)		492H3, 637H,	
Zoektermen Inventaris Onroerend Erfgoed	Landschappelijk bodemonderzoek			
Betrokken actoren / specialisten (+ functie)	Frédéric Cruz (aarkundige), Ruben Vergauwe (aardkundige-archeoloog), Pieter Laloo (erkend archeoloog)			
Externe advisering	/			

2.1.2 Onderzoeksopdracht

2.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

In het landschappelijk booronderzoek moeten volgende vragen beantwoord worden:

- Welke bodemhorizonten worden in de boringen of profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?
- Wat is de relatie tussen deze bodemhorizonten en het omliggende landschap?
- Vertegenwoordigen deze horizonten relevante archeologische niveaus?
- Indien deze horizonten relevante archeologische niveaus omvatten:
- Wat is de aard van dit niveau?
- Heeft dit niveau een duidelijke begrenzing?
- Kan dit niveau gedateerd worden?
- Zijn er aanwijzingen dat dit niveau geassocieerd kan worden met een archeologische site?
- Wat is de bewaringstoestand van dit niveau?
- Wat is de impact van de geplande graafwerken op dit niveau?

2.1.2.2 Randvoorwaarden

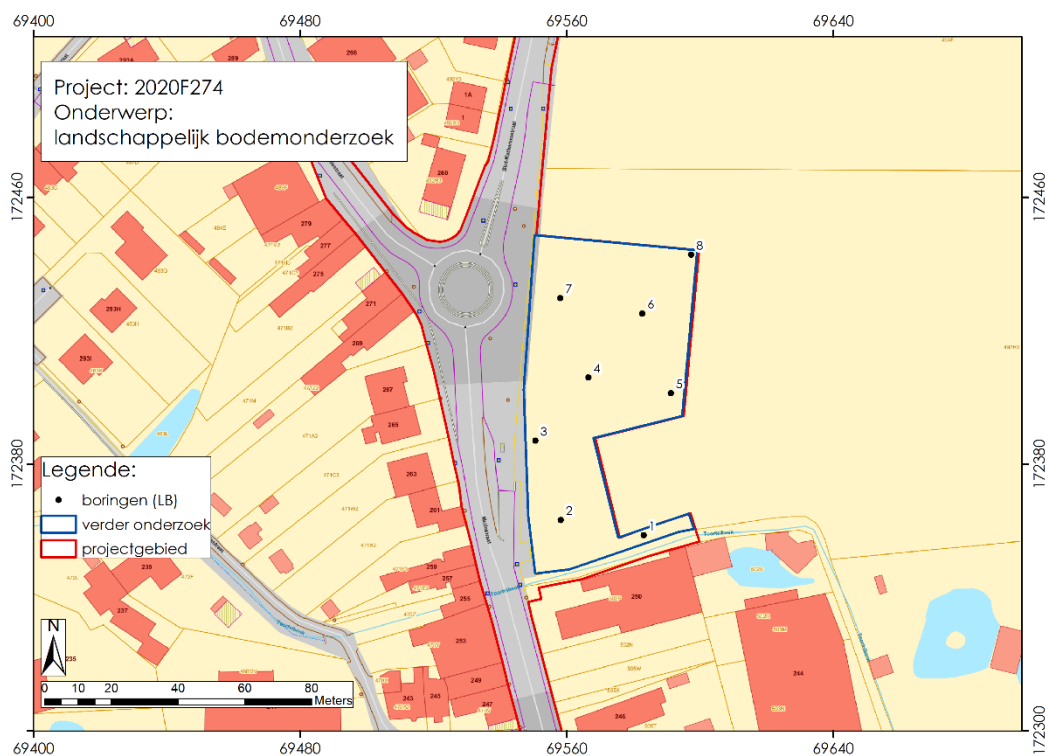
Aanvankelijk waren in de zuidelijke projectzone 4 boringen ingeplant. Tijdens de uitvoering van het veldwerk bleek dat de meest westelijke van deze punten gesitueerd was op een verharde toegangsweg. Om evidente redenen was het

niet mogelijk om deze boring manueel uit te voeren. Als gevolg werd het aantal boringen in de zuidelijk projectzone herleidt van 4 naar 3.

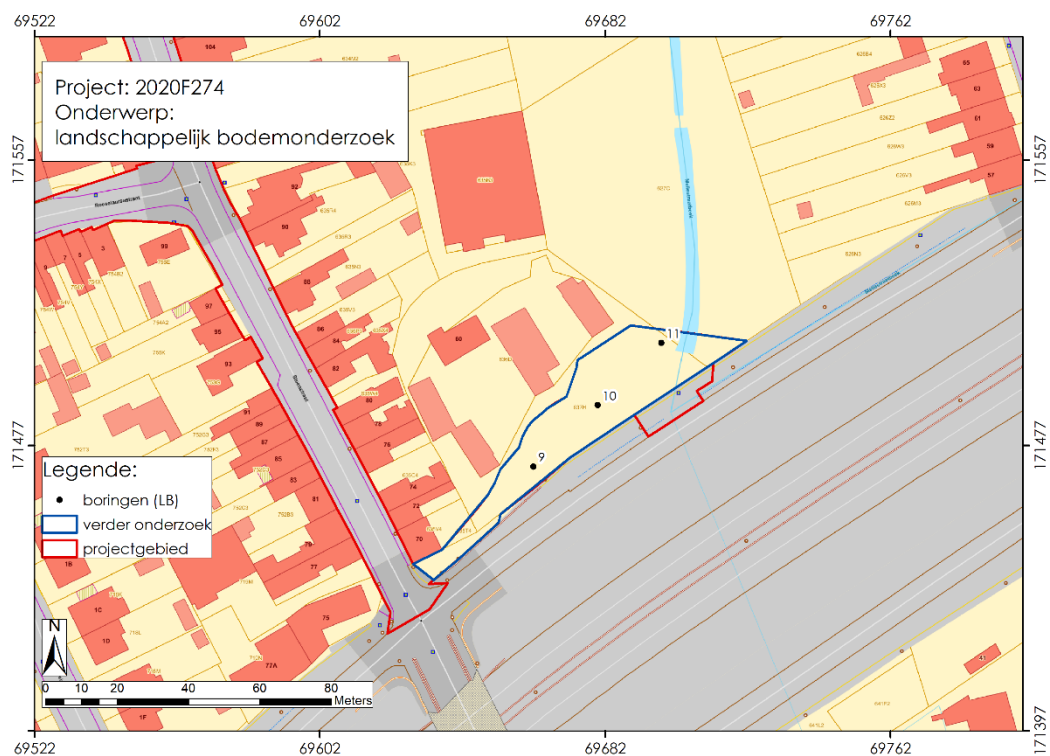
Verder kregen we van de bouwheer ook in september, na uitvoering van het booronderzoek, de informatie door dat het terrein voor grondverbetering in opbouw zal worden gerealiseerd. Hierdoor zal er in die zone geen impact in de bodem zijn.

2.1.3 Werkwijze en strategie van het onderzoek

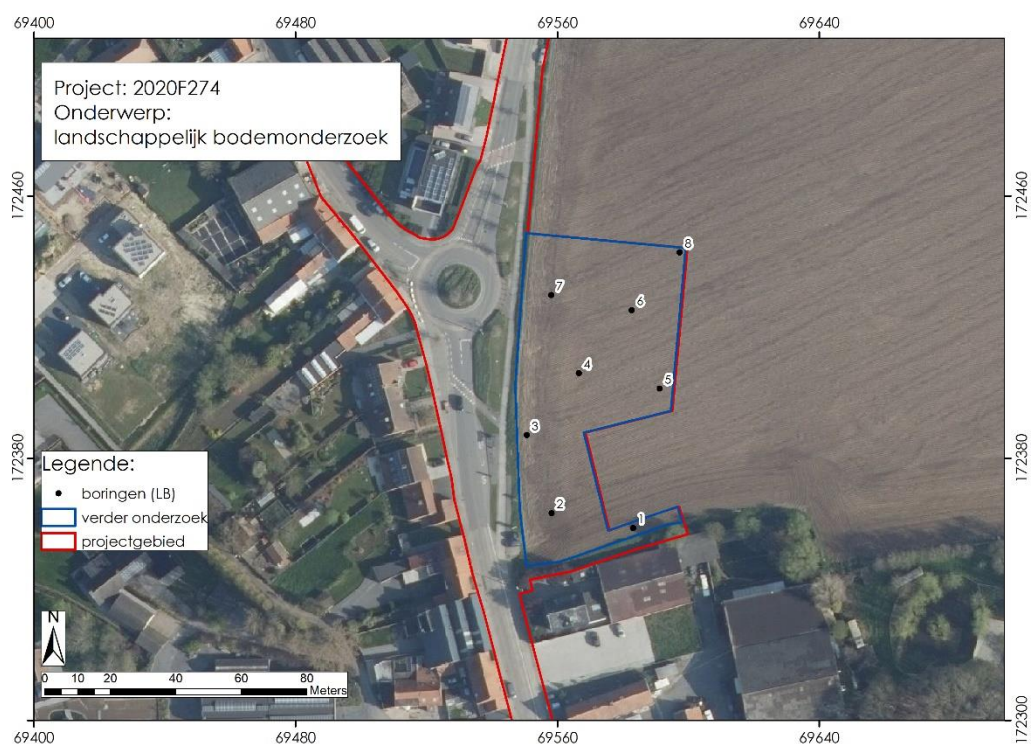
In overeenstemming met het Programma van Maatregelen van het bureauonderzoek (onderdeel van de archeologienota) werden 12 boringen uitgezet in twee zones voor het landschappelijk bodemonderzoek. De noordelijke zone omvat 8 boringen en de zuidelijk zone 4 boringen. De boringen in de zuidelijke zone werd om eerder beschreven redenen herleidt tot 3 boringen. De diepte van de boringen bedroeg overal ca. 1.2 m, wat werd bepaald op basis van de diepte van de geplande ingrepen. Het sediment uit de boringen werd stratigrafisch uitgespreid op een zwart plastic en beschreven en geregistreerd door een aardkundige.

Figuur 2: Situering van boringen in de noordelijke zone op het kadaster (© Geopunt).

Figuur 3: Situering van boringen in de zuidelijke zone op het kadaster (© Geopunt).

Figuur 4: Situering van boringen in de noordelijke zone op de recente orthofoto (© Geopunt).

Figuur 5: Situering van boringen in de zuidelijke zone op de recente orthofoto (© Geopunt).

2.2 Assessmentrapport

2.2.1 Resultaten boringen

Het projectgebied voor dit landschappelijk bodemonderzoek bestaat uit twee afzonderlijke zones met een tussenafstand van ca. 1100 m. De noordelijke zone, waar 8 boringen zijn uitgevoerd, situeert zich op een terrein dat momenteel als aardappelveld wordt gebruikt. De zuidelijke zone situeert zich in een weide en hier zijn 3 boringen uitgevoerd. Alle boringen werden uitgevoerd tot ca. 1.2 m. Op basis van een pedo-sedimentaire beschrijving van de profielen is het mogelijk om 2 sedimentaire eenheden en 2 bodemtypes te identificeren.

2.2.1.1 Lithologie

Antropogeen: Dit pakket is opgebouwd uit sterk variabele textuur (zandig leem tot licht lemig zand) met beige-bruine kleur. Dit pakket kan gestratificeerd zijn, maar kenmerkt zich in eerste plaats door een sterke heterogeniteit in voorkomen (Figuur 7: boring 11.).

Eolisch: Deze afzetting bestaat uit een zeer homogene beige lichte zandleem (Figuur 6).

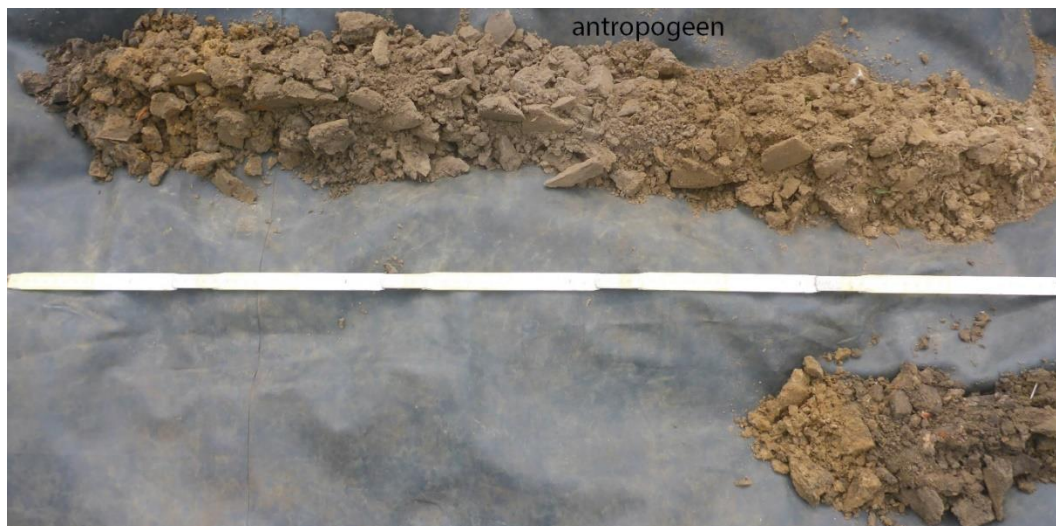
2.2.1.2 Bodem

Ap/C: Dit bodemtype is opgebouwd uit een ploeglaag die direct rust op het substraat zonder de aanwezigheid van enig B-horizont.

Ap/Bw en/of Bt: dit bodemtype is opgebouwd uit een Ap-horizont dat op een bruin verwerings-B-horizont of een klei-inspoelingshorizont (Bt-horizont) rust, wat wijst op uitgeloopte bruine bodems. De afwezigheid van een Bw-horizont is een indicatie van erosie van dit horizont of, in het geval van een dunne Bw-horizont, een remaniëring van horizont in de bovenliggende ploeglaag, terwijl de aanwezigheid of vorming van een Bt-horizont in eerste plaats wordt bepaald door de diepte van uit- en inspoeling en kleimigratie.

Figuur 6: boring 1.

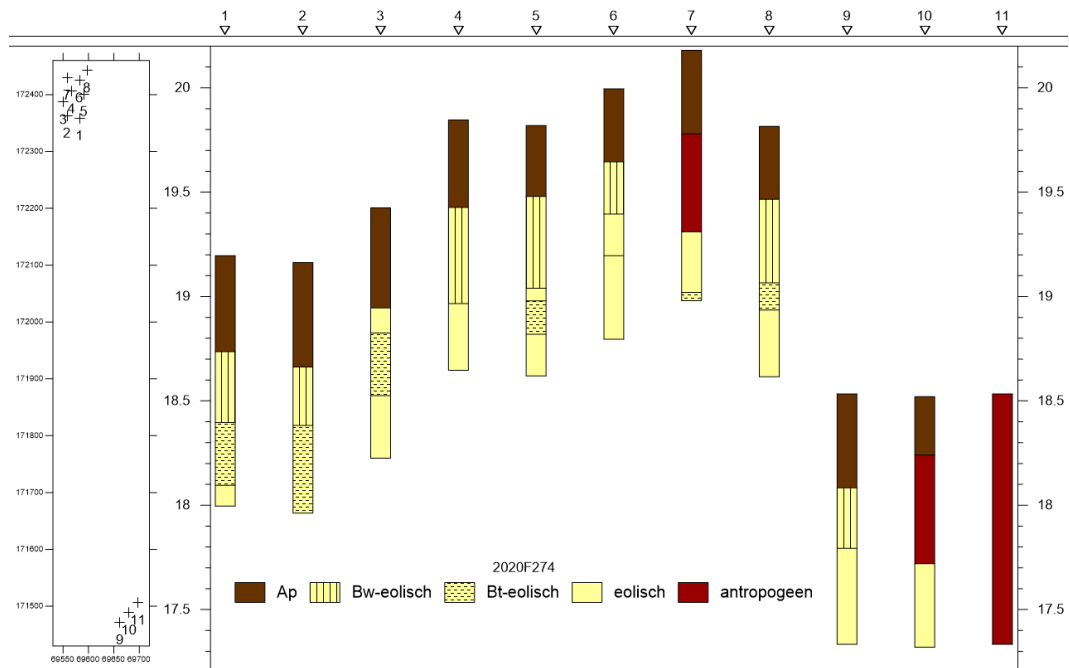

Figuur 7: boring 11.

2.2.2 Interpretatie onderzoeksgebied

De resultaten van de boringen worden weergegeven in Figuur 8. In de noordelijke zone (boring 1 tot 8) wordt in de top van de bodem een Bw-horizont waargenomen onder de ploeglaag, met uitzondering van boring 3, waar dit Bw-horizont vermoedelijk is geremaniëerd in de ploeglaag, en boring 7, waar een antropogene structuur de bodem heeft verstoord. De boringen in deze noordelijke zone werden uitgevoerd centraal in voren van het aardappelveld (ca. 20 cm diep), waardoor ca. 10 cm moet worden opgeteld om de reële diepte van de horizonten weer te geven. Op deze manier is de gemiddelde diepte van de ploeglaag ca. 52 cm.

In de zuidelijke zone zijn de pedogenetische sequenties veel meer variabel. Boring 9 heeft een ploeglaag van ca. 45 cm waaronder een Bw-horizont ligt. De ploeglaag van boring 10 is minder dik maar is gevormd in een antropogeen. Boring 11, ten slotte, bestaat volledig, tot ca. 120 cm diep, uit antropogene pakketten.

Figuur 8: Schematisch overzicht van de pedo-sedimentaire eenheden van alle boringen.

2.2.3 *Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed*

In het kader van eventueel verder archeologische onderzoek dient een synthese te worden gemaakt naar de verwachting van archeologisch erfgoed. De kans op het aantreffen van gaaf bewaarde in situ vindplaatsen van steentijd vondstenconcentraties wordt laag ingeschat voor beide zone. De reden hiervoor is het ontbreken van een goede bodembewaring of een afgedekte paleobodem. Uit de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek blijkt dat nergens een begraven loopoppervlak aanwezig was en dat de bewaringscondities van de bodem eerder op een slechte bewaring wijzen. Ondanks de aanwezigheid van duidelijke restanten van bodemontwikkeling in de noordelijke zone wordt geobserveerd dat de top van de bodem diep is verstoord, gemiddeld ca. 52 cm dik. In de zuidelijke zone was de ploeglaag ook relatief dik maar bleek deze zone ingrijpend te zijn verstoord door antropogene ingrepen.

Wat de jongere periodes betreft kan de aanwezigheid van eventuele archeologische sporenconcentraties niet worden uitgesloten voor beide onderzoekszones. Op basis van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek bevindt er zich nog een archeologisch niveau vanaf de ondergrens van de ploeglaag en de moederbodem, met inbegrip van enige Bw-horizonten in de bodem. Eventueel aanwezige sporen kunnen herkend worden vanaf de bovengrens van de Bw-horizont, maar zeker vanaf de C-horizont. De exacte diepte van dit archeologisch niveau is variabel binnen het projectgebied, afhankelijk van de diepte van de ploeglaag in beide zones, gemiddeld **ca. 52 cm** in de noordelijke zone en **ca. 30-45 cm** in de zuidelijke zone.

2.2.4 Concretisering maatregelen

Op basis van de informatie uit §2.2.3 en het gefaseerde uitgesteld vooronderzoek, dat in het Programma van Maatregelen van de archeologienota (Aluwé, Laloo 2020b) wordt beschreven, kan het eventueel verder vooronderzoek voor het projectgebied worden uitgestippeld.

Voor de noordelijke zone, het terrein voor grondverbetering, zou op basis van de boorresultaten verder proefsleuvenonderzoek aangewezen zijn. Ware het niet dat door een wijziging in de uitvoeringsplannen er nu geen impact in de bodem zal zijn bij de aanleg van het terrein voor grondverbetering. Deze zal immers in opbouw worden gerealiseerd. Hierbij gaat men vanaf het maaiveld eerst 30cm zand aanbrengen met daarbovenop versterkt geotextiel en een laag steenslag.

Voor de zuidelijke zone is verder onderzoek in kader steentijd vondstenclusters evenmin aangewezen, ook door de slechte bodembewaring in deze zone. Strikt genomen werd op deze zone ook nog een archeologisch niveau herkend wat aanleiding kan geven tot verder onderzoek in kader van archeologische sporensites, echter blijkt op hetzelfde moment dat deze zone reeds ingrijpend is verstoord door antropogene ingrepen. Gezien de beperkte afmetingen van deze zone, rekening houdende met het feit dat een deel van deze zone bestaat uit een verharde toegangsweg én de geobserveerde verstoringen van de bodem lijkt verder archeologisch onderzoek hier niet aangewezen.

Samenvattend wordt dus geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Opbouw terrein voor grondverbetering

- in de hoogte zonder afgraving
- Starten op maaiveld
- 30 cm zand ingepakt in geweven (versterkt) geotextiel => 5 meter terugplooien zodat dit verankerd zit
- geweven (versterkt) geotextiel als scheiding tussen zand - steenslag
- 20 cm steenslag
- Op minimaal 0,5m van perceelsgrens of grens TVGB terug op oorspronkelijk maaiveld
- Helling van 45° in opbouw

Figuur 9: Gewijzigde opbouw (t.o.v. beschrijving archeologienota) voor het terrein voor grondverbetering.

2.2.5 Afbeeldingen profielen

Figuur 10: boring 1.

Figuur 11: boring 2.

Figuur 12: boring 3.

Figuur 13 boring 4.

Figuur 14: boring 5.

Figuur 15: boring 6.

Figuur 16: boring 7.

Figuur 17: boring 8.

Figuur 18: boring 9.

Figuur 19: boring 10.

Figuur 20: boring 11.

BIBLIOGRAFIE

Literatuur:

Aluwé, K., Laloo, P. (2020a) *Kortrijk Steenstraat-Mellestraat RIO 23.048, Archeologienota, Verslag van Resultaten*, Gent.

Aluwé, K., Laloo, P. (2020b) *Kortrijk Steenstraat-Mellestraat RIO 23.048, Archeologienota, Programma van Maatregelen*, Gent.

Collecties:

Kaartmateriaal:

Digitale bronnen:

- www.geopunt.be
- <https://dov.vlaanderen.be>

BIJLAGE

Figurenlijst:

Figuur 1: aanduiding van de zones voor verder onderzoek op het projectgebied weergegeven op het GRB-bestand (©Geopunt)	2
Figuur 2: Situering van boringen in de noordelijke zone op het kadaster (© Geopunt). 4	
Figuur 3: Situering van boringen in de zuidelijke zone op het kadaster (© Geopunt).	5
Figuur 4: Situering van boringen in de noordelijke zone op de recente orthofoto (© Geopunt)	5
Figuur 5: Situering van boringen in de zuidelijke zone op de recente orthofoto (© Geopunt)	6
Figuur 6: boring 1.	7
Figuur 7: boring 11.	8
Figuur 8: Schematisch overzicht van de pedo-sedimentaire eenheden van alle boringen.	9
Figuur 9: Gewijzigde opbouw (t.o.v. beschrijving archeologienota) voor het terrein voor grondverbetering.	11
Figuur 10: boring 1.	12
Figuur 11: boring 2.	12
Figuur 12: boring 3.	12
Figuur 13 boring 4.	13
Figuur 14: boring 5.	13
Figuur 15: boring 6.	13
Figuur 16: boring 7.	14
Figuur 17: boring 8.	14
Figuur 18: boring 9.	14
Figuur 19: boring 10.	15
Figuur 20: boring 11.	15

Vereenvoudigde boorlijst (landschappelijk bodemonderzoek):

boring	horizont	boven	onder	bodem	stratigrafie	textuur	kleur
1	1	0	46	Ap	ploeglaag	P	donker bruin
1	2	46	80	Bw	eolisch	Pe	bruin
1	3	80	110	Bt	eolisch	Pe	donker beige
1	4	110	120	C	eolisch	S	beige
2	1	0	50	Ap	ploeglaag	P	donker bruin
2	2	50	78	Bw	eolisch	P	licht bruin beige
2	3	78	120	Bt	eolisch	Pe	beige
3	1	0	48	Ap	ploeglaag	P	donker bruin
3	2	48	60	C	eolisch	A	licht beige
3	3	60	90	Bt	eolisch	Se	beige grijs
3	4	90	120	C	eolisch	S	beige
4	1	0	42	Ap	ploeglaag	S	donker bruin
4	2	42	88	Bw	eolisch	Pe	donker beige licht bruin
4	3	88	120	C	eolisch	S	beige
5	1	0	34	Ap	ploeglaag	P	donker bruin
5	2	34	78	Bw	eolisch	Le	bruin
5	3	78	84	C	eolisch	L	beige
5	4	84	100	Bt	eolisch	Le	donker beige
5	5	100	120	C	eolisch	S	beige
6	1	0	35	Ap	ploeglaag	P	donker bruin
6	2	35	60	Bw	eolisch	P	licht bruin beige
6	3	60	80	C	eolisch	L	licht beige
6	4	80	120	C	eolisch	S	beige grijs
7	1	0	40	Ap	ploeglaag	L	donker bruin
7	2	40	87	C	antropogeen	L	bruin beige
7	3	87	116	C	eolisch	S	licht beige
7	4	116	120	Bt	eolisch	Se	donker beige
8	1	0	35	Ap	ploeglaag	L	donker bruin
8	2	35	75	Bw	eolisch	S	bruin
8	3	75	88	Bt	eolisch	Se	donker beige
8	4	88	120	C	eolisch	S	licht beige
9	1	0	45	Ap	ploeglaag	P	donker bruin
9	2	45	74	Bw	eolisch	L	licht bruin grijs
9	3	74	120	C	eolisch	S	licht beige grijs
10	1	0	28	Ap	ploeglaag	S	donker bruin
10	2	28	80	C	antropogeen	S	beige bruin
10	3	80	120	C	eolisch	S	beige
11	1	0	120	C	antropogeen	S	beige bruin

